

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационния труд за получаване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3 „Социални, стопански и равни науки“, професионално направление: 3.8 „Икономика“, научна специалност: „Организация и управление на производството (селско стопанство и подотрасли)“.

Автор на дисертационния труд е **АТИДЖЕ БАЙРЯМОВА АЛИЕВА-ВЕЛИ**, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ с тема на дисертационния труд: **„Роля на ОСП за насърчаване на иновационния процес в земеделието“**.

Рецензент: професор доктор Иван Йочев Боевски, Нов български университет гр. София, област на висше образование: 3. Социални, стопански и равни науки, професионално направление: 3.8 Икономика, научна специалност: Икономика и управление назначен за председател на научното жури със заповед № РД 16-1313/19.12.2022 год. на Ректора на Аграрен университет.

1. Кратко представяне на кандидата.

Атидже Алиева е родена на 18.09.1981 г. През 2014 г. завършва образователно-квалификационна степен – „магистър“ по публична администрация със специализация – държавна администрация в Университет за национално и световно стопанство (УНСС). Бакалавърската степен е в областта на биотехнологиите и докторанта е завършва в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ гр. София. През 2022 год. г-жа Алиева е зачислена в самостоятелна форма на обучение в АУ – Пловдив в катедра „Мениджмънт и маркетинг“.

2. Актуалност на проблема.

Иновациите в земеделския сектор в днешните пазарни условия са един от основните конкурентопределящи фактори. През последните години се вижда едно ясно изразено желание на политиците да формират Общата селскостопанска политика (ОСП) в посока ускорено внедряване на иновации с оглед опазване не

околната среда и човешкото здраве. Създадени са специални структури като Европейският институт по иновации и технологии, чрез които се промотира иновационния подход, като водещ в управлението на земеделските стопанства и сектора като цяло. Ето защо смятам, че избраната тема е актуална и интересна.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на дисертационния труд е да се анализират условията, които ОСП създава за протичане на иновационен процес в земеделски стопанства. Реализирането на така поставената цел се осъществява, чрез разрешаването на следните научно-изследователски задачи:

1. Изясняване на същността и ролята на иновациите в управлението на земеделските стопанства;
2. Изясняване на същността на ОСП и нейната роля за насърчаване на иновациите в земеделските стопанства;
3. Разработване на концептуална рамка за оценка на иновационния процес в земеделските стопанства и за оценка на влиянието на ОСП върху този процес;
4. Анализирание и оценяване на факторите на иновационния процес в земеделския сектор;
5. Анализирание и оценяване на влиянието на ОСП върху иновационния процес в земеделските стопанства и сектора като цяло;
6. Формулиране на препоръки за подобряване на приложението на ОСП в процеса на насърчаване на иновационните процеси в земеделските стопанства.

Смятам, че научните задачи са добре формулирани и дават възможност да бъде реализирана целта на дисертационното изследване. В настоящото дисертационно изследване се защитава тезата, че Общата селскостопанска политика (ОСП) създава условия за насърчаване на иновационния процес в земеделските стопанства.

Водещи подтези в изследването са:

- ОСП поставя рамка, която определя потенциала за внедряване на иновации в стопанствата и сектора като цяло;

- ОСП влияе върху иновационния процес на земеделски стопанства и тяхната адаптивност на пазарните условия.

Смятам, че така определени тезата и подтезите, отговарят на избраната тема и дават поля на изява на докторанта в областта на доказване/отхвърляне на научни доказателства, относно протичането на определени социално-икономически явления и процеси.

Смятам, че предмета и обекта на научно изследване са правилно определени и дават една солидна основа за обективно извеждане на дисертационното изследване.

Основните методи, които докторанта е използвал в своето научно изследване са широко популярни и лесни за интерпретиране. Това явно е бил основният мотив за техния избор. С оглед на обективното тестване на работните хипотези в дисертационното изследване, докторанта е избрал да приложи статистическите методи – хи квадрат анализ и регресионен анализ. Тези методи дават възможност с точност да се определи посоката и силата на влияние на факторите изграждащи средата за протичане на иновационния процес в българското земеделие.

4. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е в обем на 207 страници, като е структурирана в следните раздели – въведение, изложение в три глави, заключение, използвана литература и приложения. Използвани са 207 литературни източника при изготвяне на теоретичната глава на дисертационния труд.

В дисертационният труд, информацията, резултат от извършеното изследване е изобразена като се използвани общо 72 фигури и 14 таблици. Смятам, че така представените графики, фигури и таблици дават възможност за добра онагледеност на получените резултати.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Смятам, че представеният за становище дисертационен труд е в завършен вид и не е необходимо допълнително да се преработва. Представените резултати, кореспондират с предварително определените научни задачи още във

въведението на дисертацията. Тези резултати смятам за оригинални и са плод на работата на докторанта и неговия научен ръководител.

В първа глава на дисертационния труд са разгледани основните становища на изследователите в областта на иновациите на земеделския сектор. Анализирани са основните теории, концепции и идеи в иновационния подход, и чрез критичен анализ са формулирани изводи, относно същността на иновационния процес. В края на първа глава е изложена методиката на изследване и са определени инструментите за анкетно проучване. По моя оценка методиката на изследване е логически подредена и обоснована.

Във втора глава докторанта извършва анализ на влиянието на ОСП върху иновационния процес в земеделските стопанства. Изследвани са основните фактори, които определят развитието на иновационния процес и внедряването на иновации в избрани земеделски стопанства.

Докторантът е успял правилно да онагледя и представи резултатите от проведеното научно изследване. Чрез множество сравнения, събрани анкети и проведени дискусии, в рамките на фокус групи, докторанта представя систематизирано изводите от своя анализ. Представените изводи в края на втора глава смятам за добре формулирани и обективно отразяват същността на изследвания проблем.

В трета глава на дисертационния труд се идентифицират чрез метода на SWOT основните силни/слаби страни както възможности/заплахи за развитието на иновациите в стопанствата. Чрез тестване на получените резултати от проведената анкета от различни заинтересовани страни в сектора се идентифицират основните нужди на земеделските производители по отношение повишаване на интензивността на използване на иновации от тях. Формулирана е стратегическата ориентация на иновационния процес и са дадени основните препоръки по отношение на ОСП за постигане на по-висока ефективност при финансиране и развитие на иновационния процес в българското земеделие.

6. Приноси на дисертационния труд.

Смятам, че дисертационния труд представлява завършено и оригинално

научно изследване, в което може да се открият следните научни приноси:

- Изяснени са същността и ролята на иновациите в управлението на земеделските стопанства;
- Изяснена е същността на ОСП и нейната роля за насърчаване на иновациите в земеделските стопанства;
- Разработена е концептуална рамка за оценка на иновационния процес в земеделските стопанства и за оценка на влиянието на ОСП върху този процес;
- Анализирани и оценени са факторите на иновационния процес в земеделския сектор;
- Анализирано и оценено е влиянието на ОСП върху иновационния процес в земеделските стопанства и сектора като цяло;
- Формулирани са конкретни препоръки за подобряване на приложението на ОСП в процеса на насърчаване на иновационните процеси в земеделските стопанства.

7. Критични бележки и препоръки.

Дисертационният труд отговаря на класическата структура на едно дисертационно изследване. Смятам, че така оформен той изразява в пълнота анализа на изследвания проблем. Нямам критични бележки по оформянето на дисертационния труд, както и препоръки, но имам следния въпрос към докторанта:

- Кои са основните акценти в новата ОСП по отношение на развитието на иновационния процес в европейското и в частност в българското земеделие?

8. Публикувани статии и цитирания.

По темата на дисертационния труд докторанта е публикувал три самостоятелни статии, както следва:

1. Alieva, A. (2022). Influence of the CAP on innovation factors in agriculture. Journal of Bio-based Marketing, vol.1, 2022, 23 – 41

2. Alieva, A. (2022). Diagnosis of the innovation process in agricultural holdings in the republic of Bulgaria. Journal of Bio-based Marketing, vol.2, 2022, 28 – 45
3. Алиева, А. (2022). Влияние на Общата селскостопанска политика (ОСП) върху развитието на земеделието в Република България. Тенденции в развитието на професионално направление „Администрация и управление“ – сборник с доклади от кръгла маса. Издателски комплекс – УНСС, ISBN 978-619-232-600-5, str. 61 – 77.

Смятам, че тези статии кореспондират с темата на дисертационния труд и са достатъчни да покрият минималните наукометрични изисквания за придобиване на ОНС „доктор“ в професионално направление 3.8. Икономика.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на представените материали за рецензиране считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния Университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **АТИДЖЕ БАЙРЯМОВА АЛИЕВА-ВЕЛИ** образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност **Организация и управление на производството**.

Дата: 22.02.2023 г.
гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:

(проф. д-р Иван Боевски)